

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:
Görüşlerinizi duzenleme@bddk.org.tr adresine e-posta ile iletebilirsiniz.

TEMEL PİYASA RİSKİNE ESAS TUTARIN BASİTLEŞTİRİLMİŞ STANDART YAKLAŞIM İLE HESAPLANMASINA İLİŞKİN TEBLİĞ TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Tebliğ, bankalarca temel piyasa riskine esas tutarın basitleştirilmiş standart yaklaşım ile hesaplanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Dayanak

MADDE 2 - (1) Bu Tebliğ, ... tarihli ve ... sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 8 inci maddesinin ikinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 - (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Alım opsiyonu: Opsiyonu alan tarafa, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu varlığı, sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan satın alma hakkı veren opsiyonu,
- b) Delta: Opsiyonun piyasa fiyatının, opsiyon sözleşmesine konu varlığın piyasa fiyatında meydana gelebilecek değişmeye olan duyarlılığını,
- c) Emtia riski: Bankanın, emtia fiyatlarındaki hareketler nedeniyle, emtiaya ve emtiaya dayalı türev finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak maruz kalabileceği zarar olasılığını,
- ç) Emtia: Kıymetli madenler ve diğer emtiayı,
- d) Faiz oranı riski: Bankanın, faiz oranlarındaki değişimlerden etkilenen alım satım hesaplarında yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak genel piyasa riski ile spesifik riskten kaynaklı maruz kalabileceği zarar olasılığını,
- e) Faiz tabanı: Değişken faizli sözleşmeye konu varlığa uygulanacak faiz oranının alt limitini,
- f) Faiz tavanı: Değişken faizli sözleşmeye konu varlığa uygulanacak faiz oranının üst limitini,
- g) Gama: Opsiyon deltasının, opsiyon sözleşmesine konu varlığın piyasa fiyatında meydana gelebilecek değişmeye olan duyarlılığını,
- ğ) Genel piyasa riski: Faiz oranı riski ile hisse senedi pozisyon riskine maruz finansal araçların spesifik riskten arı olağan piyasa hareketleri nedeniyle maruz kalabileceği zarar olasılığını,
- h) Getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç: Faiz oranı türev ve bilanço dışı araçları, getirisi sabit veya değişken faiz oranına bağlı borçlanma araçları ve bu borçlanma araçları gibi alınıp satılan ve/veya fiyat davranışları borçlanma araçları ile benzer olan diğer araçları,
- ı) Hazır pozisyon: Bir araçta fiziken sahip olunan pozisyon ile türev araç sözleşmeleri hariç olmak üzere bir alım veya satım sözleşmesindeki taahhüt kapsamında bu araca ilişkin alınan pozisyonu,

i) Hisse senedi pozisyon riski: Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan hisse senedi pozisyon durumuna bağılı olarak genel piyasa riski ile spesifik riskten kaynaklı maruz kalabileceğı zarar olasılığını,

j) İki yönlü likit piyasa: Bağımsız ve gerçek alım satım tekliflerinin mevcut olduğı, gün içinde son satış fiyatı veya cari gerçek rekabetçi alım satım teklifleri ile makul ölçüde ilişkili bir fiyatın belirlenebildiğı ve işlemlerin ticari teamüllere uygun olan kısa bir süre içerisinde gerçekleştiğı bir piyasayı,

k) Kanun: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,

l) Kârda opsiyon: Sözleşmeye konu varlığın piyasa fiyatının opsiyonun kullanım fiyatıyla karşılaştırıldığında, opsiyon hakkını kullanmanın opsiyon sahibine kazanç sağladığı durumda bulunan opsiyonu,

m) Kısa alım opsiyonu pozisyonu: Alım opsiyonunu satan tarafın pozisyonunu,

n) Kısa satım opsiyonu pozisyonu: Satım opsiyonunu satan tarafın pozisyonunu,

o) Kıymetli maden: Kanunun 57 nci maddesindeki sınırlamalar çerçevesinde Kurulca belirlenmiş olan kıymetli madenleri,

ö) Korelasyon alım satımı: Bir endeksin ortalama korelasyonu dikkate alınarak pozisyon alma stratejisini,

p) Koruma satıcısı: Referans varlıktan kaynaklanan kredi riskini bir kredi türeviyle kısmen ya da tamamen üstlenen tarafı,

r) Koruma tutarı: Kredi türevi sözleşmesi ile belirlenen ve ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma satıcısının koruma alıcısına ödemek zorunda kalacağı tutarı,

s) Kredi derecelendirme kuruluşu (KDK): 17/4/2012 tarihli ve 28267 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında Kurulca yetkilendirilen veya doğrudan tanınan kuruluşu,

ş) Kredi temerrüt swabı: Koruma satıcısının, koruma alıcısının ödeyeceğı belli bir bedel karşılığında referans varlıktan kaynaklanan kredi riskini kısmen ya da tamamen üstlendiğı ve ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma alıcısına koruma tutarını ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmeleri,

t) Kredi türevi: Kredi temerrüt swabı, toplam getiri swabı veya krediye bağılı tahvili,

u) Krediye bağılı tahvil: Koruma satıcısının, koruma alıcısının ihraç ettiği ve geri ödemeleri bir referans varlığın performansına bağılı olan tahvillerini nakit karşılığında alarak, referans varlıktan doğan kredi riskini kısmen ya da tamamen üstlenmesini sağlayan sözleşmeleri,

ü) Kullanım fiyatı: Sözleşmeye konu varlığın alım veya satım hakkının vade süresince veya vade sonunda kullanabileceğı fiyatı,

v) Kur riski: Bankaların, tüm döviz varlık ve yükümlölükleri nedeniyle döviz kurlarında meydana gelebilecek değışiklikler sonucu maruz kalabilecekleri zarar olasılığını,

y) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,

z) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,

aa) Menkul kıymetleştirme pozisyonu: Bir menkul kıymetleştirme kapsamında maruz kalınan risk tutarını,

bb) Menkul kıymetleştirme: Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğın 3 üncü maddesinde tanımlanan işlemi veya programı,

cc) Merkezi yönetim: Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kamu tüzel kişiliğı altında yer alan ve ayrı tüzel kişiliğı olmayan kamu kuruluşları ile bu kuruluşların muadili yurtdışı kuruluşlarını,

çç) Opsiyon sözleşmesi: Opsiyonu alan tarafa, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergelyi, para veya sermaye piyasası aracını, emtiayı veya

dövizi, belirlenen vade sonunda (Avrupa tipi opsiyon) veya belirli bir vade süresi içinde herhangi bir zamanda (Amerikan tipi opsiyon) satın alma veya satma hakkı veren; opsiyonu satan tarafı ise yükümlü kılan sözleşmeyi,

dd) Opsiyonun delta eşdeğeri: Opsiyon sözleşmesine konu varlığa ilişkin pozisyon miktarının bu varlığın piyasa fiyatı ve bu opsiyonun deltası ile çarpımı sonucu bulunan tutarı,

ee) Ödeme şartı: Sözleşmeyle hükme bağlanan ve temerrüt, iflas, yeniden yapılandırma, moratoryum gibi koruma tutarının muaccel hale gelmesine neden olan herhangi bir olayı,

ff) Özkaynak: 5/9/2013 tarihli ve 28756 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak özkaynakları,

gg) Referans varlık: Kredi türevlerinde, nakit teslimatta ödenecek tutarı belirlemek için kullanılacak veya fiziki teslimatta teslim edilecek varlığı,

ğğ) Ro: Opsiyonun piyasa fiyatının, faiz oranındaki değişime olan duyarlılığını,

hh) Satım opsiyonu: Opsiyonu alan tarafa, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu varlığı, sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan satma hakkı veren opsiyonu,

ıı) Spesifik risk: Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyonlarda, olağan piyasa hareketleri dışında, bu pozisyonları oluşturan finansal araçları ihraç veya garanti eden ve ödeme yükümlülüğünü üstlenen kuruluşların yönetimlerinden ve mali bünyelerinden kaynaklanabilecek sorunlar nedeniyle meydana gelebilecek zarar olasılığını,

ii) Swaptions: Değişken faiz (sabit faiz) karşılığında sabit faiz (değişken faiz) elde etme hakkı veren opsiyon türünü,

jj) Teşkilatlanmış borsalar: Düzenli olarak faaliyet gösteren, faaliyetlerine, üyeliğe ve işlem görecektir sözleşmelere ilişkin usul ve esaslar kurulduğu ülkenin yetkili otoriteleri tarafından belirlenmiş veya onaylanmış, takas mekanizması uyarınca işlem gören türev finansal araç sözleşmeleri için yetkili otoriteler tarafından belirlenmiş günlük teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan borsaları,

kk) Teta: Opsiyonun piyasa fiyatının, zamana göre değişim oranını,

ll) Toplam getiri swabı: Koruma satıcısının, koruma alıcısının referans varlığın yaratacağı bütün nakit akımlarını ve referans varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelecek artışları aktarması koşuluyla, koruma alıcısına sözleşmenin geçerli olduğu süre boyunca belli bir bedeli ödemeyi ve referans varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelecek azalışları karşılamayı taahhüt ettiği sözleşmeleri,

mm) Uzun alım opsiyonu pozisyonu: Alım opsiyonunu satın alan tarafın pozisyonunu,

nn) Uzun satım opsiyonu pozisyonu: Satım opsiyonunu satın alan tarafın pozisyonunu,

oo) Vega: Opsiyonun piyasa fiyatının, opsiyon sözleşmesine konu finansal aracın piyasa fiyatının volatilitesindeki değişime olan duyarlılığını,

öö) Volatilite: Finansal varlıkların fiyat veya oranındaki dalgalanmaların büyüklük ve sıklık derecesinin ölçüsünü,

pp) Yeniden menkul kıymetleştirme: Risk havuzuyla bağlantılı kredi riskinin dilimlere ayrıldığı ve havuzdaki risklerden en az birinin menkul kıymetleştirme pozisyonundan oluştuğu menkul kıymetleştirmeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel Piyasa Riskine Esas Tutar

Temel piyasa riskine esas tutarın unsurları

MADDE 4- (1) Basitleştirilmiş standart yaklaşımda piyasa riski; kur riski, emtia riski, faiz oranı riski ve hisse senedi pozisyon riski olmak üzere dört alt risk sınıfından oluşur.

(2) Temel piyasa riskine esas tutar, opsiyonlardan kaynaklananlar da dahil olmak üzere faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski, kur riski ve emtia riski sermaye yükümlülüklerinin kalibre edilmiş değerlerinin toplamının on iki buçuk ile çarpılması suretiyle hesaplanır.

Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğünün kapsamı, unsurları ve kalibrasyonu

MADDE 5- (1) Bankalar, alım satım hesaplarında yer alan getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araçlara ilişkin olarak ellerinde tuttukları veya edindikleri pozisyonlardan kaynaklı faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü; spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülükleri ile Üçüncü Bölüm çerçevesinde hesaplanacak olan opsiyonlardan kaynaklı faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü toplamından oluşur. Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü ve hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğü uygulaması bakımından;

a) Temettüden pay alma konusunda sahibine öncelik hakkı tanıyan ve adi hisse senedine dönüştürülemeyen ortaklık payını temsil eden senetler, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç,

b) Borçlanma araçları gibi alınıp satılan ve fiyat davranışları sabit veya değişken faiz oranına dayalı borçlanma araçları ile benzer olan hisse senedine dönüştürülebilir borçlanma araçları, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç,

c) Hisse senedi gibi alınıp satılan ve fiyat davranışları borçlanma araçlarından ziyade hisse senedi ile benzer olan hisse senedine dönüştürülebilir borçlanma araçları ise hisse senedi, olarak kabul edilir. Menkul kıymet ödünç verme ve repo işlemine konu edilen borçlanma araçları, bu işlemlere konu edilmemiş gibi faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir.

(2) Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğünün kalibre edilmiş değeri, birinci fıkra uyarınca hesaplanacak toplam tutarın 1,3 katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunur.

Spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 6 - (1) Spesifik risk için sermaye yükümlülüğü;

a) Menkul kıymet,

b) Menkul kıymetleştirme pozisyonu,

c) Korelasyon alım satım portföyü,

bazlı hesaplanacak üç ayrı spesifik risk sermaye yükümlülüğünün toplanması suretiyle bulunur.

(2) Dayanağı bir borçlanma aracı, borçlanma araçlarından oluşan sepeti esas alan bir endeks ya da benzer şekilde ihraççısı/borçlusu bulunan bir varlık olmaması kaydıyla; faiz oranı ve para swapları, faiz oranı anlaşmaları, vadeli döviz sözleşmeleri ve futures sözleşmelerden kaynaklı pozisyonlar spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulmaz.

Menkul kıymet bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 7- (1) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün konusunu, kısa veya uzun pozisyonda olduğuna bakılmaksızın her bir borçlanma aracı oluşturur. Menkul kıymetleştirme pozisyonu ve korelasyon alım satım portföyü bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüklerine tabi tutulan borçlanma araçları menkul kıymet bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğüne dahil edilmez. Bu madde uygulamasında yatırım yapılabilir kredi

notu, KDK'lar tarafından verilen ve ilk üç kredi kalitesi kademesinden biriyle eşleşen kredi derecelendirme notunu ifade eder.

(2) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, münferit borçlanma aracı pozisyonu, aynı ihraçlar bazında bulunur. Bu ihraç bazlı yaklaşım sadece ihraççı değil ihracın kupon oranı, likiditesi, geri çağırılması gibi kısa vadede fiyatını değiştirebilecek tüm unsurların aynı olmasını gerektirir ve aksi belirtilmedikçe pozisyonlar arası mahsup da sadece aynı ihraçlar için örtüşen pozisyonlar ile sınırlı olarak uygulanır.

(3) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, kısa veya uzun pozisyonda olduğuna bakılmaksızın her bir borçlanma aracı pozisyonu için bulunacak sermaye yükümlülüğü tutarlarının toplamından oluşur. Her bir borçlanma aracı pozisyonunun sermaye yükümlülüğü, aşağıdaki tabloya göre bulunacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı ile pozisyon tutarının çarpılması suretiyle bulunur.

Kategori	Borçlanma Aracının Kredi Kalitesi Kademesi (KKK)	Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü Oranı
Merkezi Yönetim Borçlanma Araçları	Birinci KKK	%0
	İki ve üçüncü KKK	Nihai vadeye kalan süresi 6 ay veya daha kısa ise %0,25
		Nihai vadeye kalan süresi 6 aydan daha uzun fakat 24 ay da dâhil 24 aya kadar ise %1,00
		Nihai vadeye kalan süre 24 aydan daha uzun ise %1,60
	Dört ve beşinci KKK	%8
	Altıncı KKK	%12
	KDK derecesi bulunmayan	%8
Nitelikli Borçlanma Araçları		Nihai vadeye kalan süre 6 ay veya daha kısa ise %0,25
		Nihai vadeye kalan süre 6 aydan daha uzun fakat 24 ay da dâhil 24 aya kadar ise %1,00
		Nihai vadeye kalan süre 24 aydan daha uzun ise %1,60
Diğer	Onuncu fıkırdaki belirtilen esaslar çerçevesinde bulunacak sermaye yükümlülüğü oranı	

(4) Merkezi yönetim borçlanma araçları kategorisine merkezi yönetimlerce, merkez bankalarınca veya temel kredi riskine esas tutar hesaplamasına ilişkin usul ve esaslarda merkezi yönetimler gibi değerlendirilerek yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan yerel ve bölgesel yönetimlerce ihraç edilen bono, tahvil ve diğer kısa vadeli araçlar dahil tüm borçlanma araçları girer.

(5) Özellikle kendi para birimi dışında başka bir ülke para birimine dayalı yapılan ihraçlar olmak üzere ihraççının yabancı bir ülke olduğu merkezi yönetim borçlanma araçlarına uygulanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranını üçüncü fıkradaki tablodan daha farklı olarak belirlemeye Kurul yetkilidir.

(6) Merkezi yönetim borçlanma araçları kategorisine giren ihracın yerel para cinsinden olması ve finansmanının da aynı para cinsinden yapılmış olması halinde bu ihraçlara yüzde sıfır spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı uygulanır.

(7) Nitelikli borçlanma araçları kategorisine çok taraflı kalkınma bankaları ve temel kredi riskine esas tutar hesaplamasına ilişkin usul ve esaslarda kamu kuruluşu olarak değerlendirilen kuruluşlar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları ile aşağıdaki diğer borçlanma araçları girer:

a) En az iki KDK'dan "yatırım yapılabilir" derecelendirme notu almış olan borçlanma araçları.

b) Bir KDK tarafından verilmiş "yatırım yapılabilir" derecelendirme notu olan ve herhangi başka bir KDK'dan "yatırım yapılabilir"den daha düşük bir notu bulunmayan borçlanma araçları.

c) Kurumca uygun görülmesi şartıyla, derecelendirilmemiş ancak ihraççısı, teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetin ihraççısı olan ve banka tarafından, derecelendirme kuruluşlarının "yatırım yapılabilir" kredi notunu alabilecek kadar yatırım kalitesine sahip olduğu öngörülen borçlanma araçları.

ç) Temel kredi riskine esas tutar hesaplanmasında, bir portföyünü içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımla ölçen bankalarda; kullanılan yaklaşım için aranan şartlara uyumsuzluk tespit edilmemiş olmak kaydıyla, içsel derecelendirme sistemlerinin "yatırım yapılabilir" düzeye eşit derece verdiği ve ihraççısı teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetin ihraççısı olan borçlanma araçları.

d) Yurt içi banka ve aracı kurumlar ile sermaye yeterliliği oranının hesaplanması ve oranın sağlanmaması halinde alınacak önlemler açısından yurt içi bankalar ile eş değer uygulamalara tabi olan yurt dışı bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları.

e) Kredi kalitesi yatırım yapılabilir kredi derecesine eşdeğer sayılan ve bu Tebliğdeki düzenlemeler bakımından karşılaştırılabilir düzenleme ve denetime tabi kabul edilen kuruluşlarca ihraç edilen menkul kıymetler.

(8) Yedinci fıkranın (c) bendi kapsamında Kurum tarafından verilecek onaylarda;

a) Borçlanma aracının "yatırım yapılabilir" kredi notunu alabilecek düzeyde yatırım kalitesine sahip olarak görülmesine dayanak teşkil eden banka değerlendirmeleri,

b) Bu borçlanma aracının ihraççısının teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören menkul kıymetine ilişkin bilgiler, aranır.

(9) Yedinci fıkranın (ç) bendi hükmünden yararlanılması açısından borçlanma aracının ihraççısının teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetinin var olup olmadığının bankaca raporlama dönemleri itibarıyla izlenmesi zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi halinde, diğer yasal işlemler saklı kalmak kaydıyla, Kurum tarafından yapılacak bildirimden itibaren iki yıl boyunca, yedinci fıkranın (ç) bendi hükmünden yararlanılamaz. Yedinci fıkranın (ç) bendi uygulaması bakımından "yatırım yapılabilir" düzeye eşitlik, borçlanma aracının bir yıllık temerrüt olasılığının, yetkili derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilir veya daha iyi bir kredi derecesi verilmiş olan bir borçlanma aracının uzun dönem ortalama bir yıllık temerrüt olasılığının ifade ettiği bir yıllık temerrüt olasılığına eşit veya daha düşük olması anlamına gelir.

(10) Merkezi yönetim borçlanma araçları ile nitelikli borçlanma araçları kategorisine girmeyen borçlanma araçları "diğer" kategorisine dahil edilir. "Diğer" kategorisinde yer alan borçlanma araçları için uygulanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı, bu borçlanma aracının bankacılık hesaplarında yer alması halinde standart yaklaşımla temel kredi riskine esas tutar hesaplanmasına ilişkin esaslar çerçevesinde tabi olacağı risk ağırlığının yüzde sekizidir.

(11) "Diğer" kategorisine giren ve vadeye kadar olan verimi merkezi yönetim borçlanma araçlarına göre daha yüksek olan borçlanma araçlarından, spesifik risk düzeyinin önemli derecede artmasına neden olacak durumlara maruz kalanlar için daha yüksek bir spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı belirlemeye ve/veya genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü

hesaplamasında, bu araçlar ile diğer borçlanma araçları arasında mahsuplaşma yapılmasını yasaklamaya Kurul yetkilidir.

Kredi türevlerinin spesifik risk sermaye yükümlülüğünde dikkate alınması

MADDE 8 - (1) Korelasyon alım satım portföyü kapsamında olmamak kaydıyla, alım satım hesaplarında yer alan kredi türevleri taşıdıkları pozisyonlar esas alınarak spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bu pozisyonlar, bankanın kredi türevindeki hak ve yükümlülükleri çerçevesinde tespit edilir. Bu kapsamda; kredi temerrüt swapları, toplam getiri swapları ve krediye bağlı tahvillerde, koruma sağlayan banka açısından referans varlıkta uzun pozisyon, koruma alan banka açısından ise referans varlıkta kısa pozisyon oluşur. Krediye bağlı tahvilde koruma sağlayan banka ayrıca tahvilin kendisi üzerinden de uzun pozisyon oluşturur.

(2) Kredi türevleri, aksi belirtilmedikçe, kredi türevinden doğan pozisyonun/pozisyonların dayalı olduğu araç üzerinden menkul kıymet veya menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüklerine bu maddedeki esaslar gözetilerek tabi tutulur.

(3) Birden fazla referans varlığı bulunan, referans varlıklardan hangisinde gerçekleşeceği önem arz etmeksizin, birinci, ikinci, üçüncü temerrüt olayı gibi temerrüt olayının gerçekleşme sırasına dayalı olarak, belli bir sıradaki temerrüt olayının gerçekleşmesi halinde ödeme şartının gerçekleşeceğini ve bu işlemdeki yükümlülüklerin kapatılmasını öngören “n” inci temerrüde dayalı kredi türevlerinde, koruma alan ve koruma sağlayan bankalar açısından bu işlemde kaynaklı spesifik risk sermaye yükümlülüğü; ödeme şartının bağlandığı temerrüt olayı sıra sayısının bir eksiği kadar sayıda referans varlık istisna tutulmak suretiyle kalan referans varlıkların her biri için hesaplanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğünün toplamı kadardır. Bu toplam tutarın koruma tutarını aşan kısmı dikkate alınmaz. İstisna tutulacak varlık seçiminde esas, istisna tutulacak varlıklardan herhangi biri için hesaplanacak spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün, kapsama dahil olan varlıklardan herhangi biri için hesaplanacak olandan fazla olmamasıdır.

(4) Birinci temerrüde dayalı bir kredi türevinin dayalı olduğu referans varlıklardan birinde bankanın pozisyona sahip olması ve bu kredi türevinin sahip olunan pozisyona koruma sağlıyor olması halinde, sahip olunan pozisyondan ve kredi türevinin ilgili varlığa ilişkin kısmından kaynaklı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü tutarı, sağlanan korumaya isabet eden nispette azaltılır. Bankanın bu kredi türevinin referans varlıklarından birden fazlasında pozisyona sahip olması halinde ise bu azaltım referans varlıklardan en düşük spesifik risk için sermaye yükümlülüğü doğurana esas alınarak yapılır.

(5) Dördüncü fıkrada öngörülen azaltım, birinci temerrüde dayalı kredi türevleri dışında kalan “n” inci temerrüde dayalı kredi türevlerinde uygulanmaz.

(6) “n” inci temerrüde dayalı bir kredi türevinin bir KDK tarafından verilmiş kredi derecelendirme notunun bulunması halinde, koruma satıcısı banka türev işlemin derecesini kullanır ve menkul kıymetleştirme bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasına ilişkin esaslar çerçevesinde bu dereceye tekabül eden kredi kalitesi kademesine sahip “diğer menkul kıymetleştirmelere” uygulanan sermaye yükümlülüğü oranını uygulayarak spesifik riske ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplar.

Menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk

MADDE 9 - (1) Menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğü, bankacılık hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının kredi riskine esas tutarlarının hesaplanmasında kullanılan yöntemlerle bu sermaye yükümlülüğüne konu hesaplardan kaynaklı ihraç bazlı net kısa ve uzun pozisyonların mutlak değerleri üzerinden hesaplanacak risk ağırlıklı tutarların toplamının on iki buçuğa bölünmesi suretiyle bulunur.

(2) Tanımsal çerçevede, alım satım hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonları, kredi riskine esas tutar hesaplamalarına konu menkul kıymetleştirme pozisyonları ile aynıdır. Bu maddede açıklık bulunmayan hallerde, bankacılık hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının kredi riskine esas tutarının hesaplanmasına ilişkin hükümler kıyasen uygulanır.

Kredi türevleriyle koruma sağlanan pozisyonlar için spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 10 - (1) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin daima ters yönlü ve büyük ölçüde aynı düzeyde hareket ettiği durumlarda tam korumanın bulunduğu kabul edilir. Tam koruma genellikle;

a) Kredi türevinin referans aldığı varlık ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın tamamen aynı varlıklardan oluştuğu,

b) Swap işlemin vadesi ile pozisyonun dayanağı olan varlığın vadeleri arasındaki uyuma bakılmaksızın, bir uzun hazır pozisyonun, bir toplam getiri swabı ile korunduğu (ya da tam tersi bir işlemde) ve referans varlık ile pozisyonun dayanağı olan varlık arasında tam bir eşleşmenin bulunduğu,

hallerde oluşur. Bu hallerde varlığın korunan pozisyonu ile referans varlığa dayalı koruma sağlayan pozisyon için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

(2) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin daima ters yönlü hareket ettiği ancak bu hareketin büyük ölçüde aynı düzeyde olmadığı durumlarda yüzde seksen düzeyli korumanın bulunduğu kabul edilir. Yüzde seksen düzeyli koruma genellikle; bir uzun hazır pozisyonun, bir kredi temerrüt swabı veya bir krediye bağlı tahvile korunduğu (ya da tam tersi bir işlemde) ve referans yükümlülüğünün koşulları, kredi türevinin ve referans yükümlülüğünün vadesi ile korunan varlığın para birimi cinsi açısından tam bir eşleşmenin bulunduğu hallerde oluşur. Ayrıca bu hallerde, kredi olayı tanımı, takas mekanizması gibi kredi türev sözleşmesinin kilit özelliklerinin, kredi türevinin fiyat hareketlerinin uzun hazır pozisyonun fiyat hareketlerinden önemli oranda sapmasına neden olmaması gerekir. Sabit ödeme, önemli eşik gibi ödemeye ilişkin kısıtlayıcı hükümler de dikkate alınarak belirlenecek işlemle transfer edilen riskin büyüklüğü ölçüsünde, pozisyonun dayalı olduğu varlık ile kredi türevinin referans aldığı varlıklardan sermaye gereksinimi daha yüksek olanı için yüzde seksen spesifik risk netleşmesi uygulanırken, diğer varlık üzerindeki spesifik risk sermaye yükümlülüğü sıfır olarak belirlenir.

(3) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin genellikle ters yönde hareket ettiği durumlarda kısmi korumanın bulunduğu kabul edilir. Kısmi koruma genellikle aşağıdaki durumlarda oluşur;

a) Referans yükümlülük ile korunan varlık arasındaki varlık uyumsuzluğu dışında birinci fıkranın (b) bendi kapsamında yer alan ve bu uyumsuzluğun temel kredi riskine esas tutar hesaplamaları açısından kredi türevinin risk azaltım aracı olarak dikkate alınmasına engel olmayacak nitelikte olduğu pozisyonlar.

b) Birinci fıkranın (a) bendi veya ikinci fıkra kapsamında yer alan ancak kredi koruması ile pozisyonun dayalı olduğu varlık arasında vade veya para birimi uyumsuzluğu bulunan pozisyonlar.

c) İkinci fıkra kapsamında yer alan ve kredi türev sözleşmesinin teslimi ilişkin yükümlülükleri arasında dayanak varlığın da yer aldığı ancak kredi koruması ile uzun hazır pozisyonun dayalı olduğu varlık arasında varlık uyumsuzluğu bulunan pozisyonlar.

(4) Birinci ilâ üçüncü fıkralarda öngörülen durumlarda, spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, kredi türevinde referans alınan varlık ile koruma sağlanan pozisyonun dayalı olduğu varlıktan her ikisi için değil sadece en fazla sermaye yükümlülüğü doğurana için uygulanır.

(5) Birinci ilâ üçüncü fıkralarda öngörülen durumlara uymayan bir kredi türevi ile koruma sağlanması halinde, spesifik risk için sermaye yükümlülüğü kredi türevinde referans alınan varlık ile koruma sağlanan pozisyonun dayalı olduğu varlığın her ikisi için de aranır.

Spesifik risk sermaye yükümlülüğünde sınır

MADDE 11- (1) Bankalar bir kredi türevindeki veya menkul kıymetleştirme aracındaki münferit bir pozisyonu için sermaye yükümlülüğünü maruz kalabileceği olası en fazla zarar ile sınırlayabilir. Münferit pozisyonlardan kısa pozisyonunda olanlar için bu sınır, dayalı olduğu aracın ihraççısının/borçlusunun temerrüt riskinden arî hale gelmesi durumunda pozisyonun değerinde meydana gelecek değişim tutarı şeklinde hesaplanabilir. Münferit pozisyonlardan uzun pozisyonunda olanlar için ise bu sınır dayalı olduğu aracın ihraççısının/borçlusunun temerrüt etmesi ve herhangi bir güvencenin de bulunmaması sebebiyle herhangi bir tahsilatın yapılamadığı varsayımı altında pozisyonun değerinde meydana gelecek değişim olarak hesaplanabilir. Maruz kalınacak olası en fazla zarar her bir münferit pozisyon için hesaplanır.

Korelasyon alım satım portföyü bazlı spesifik risk

MADDE 12- (1) Korelasyon alım satım portföyü;

a) Yeniden menkul kıymetleştirme pozisyonlarını, menkul kıymetleştirme dilimi üzerine yazılmış bir opsiyonu ve menkul kıymetleştirme diliminin getirileri üzerinde oransal bir pay sağlamayan menkul kıymetleştirme pozisyonlarına ilişkin diğer türevleri içermeyen,

b) Referans varlıkları, iki yönlü likit piyasanın var olduğu, tek bir referans borçluya dayalı kredi türevleri de dahil tek bir referans borçluya dayanan araçlardan oluşan ve referans borçluya dayandırılarak işlem gören endeksleri de içeren,

menkul kıymetleştirme pozisyonları ile “n” inci temerrüt olayına bağlı olarak ödeme şartının gerçekleştiği kredi türevlerinden oluşur.

(2) Temel kredi riskine esas tutarın standart yaklaşımla hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar kapsamında yer alan “perakende alacaklar” ve “gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılmış alacaklar” sınıflarına dayalı pozisyonlar ile özel amaçlı menkul kıymetleştirme şirketlerinden alacaklara dayalı pozisyonlar korelasyon alım satım portföylerinin kapsamına dahil edilemez.

(3) Finansal araçlar veya bunların dayandığı araçlar için likit iki yönlü bir piyasanın var olması şartıyla menkul kıymetleştirme pozisyonu veya “n” inci temerrüt olayına bağlı olarak ödeme şartının gerçekleştiği kredi türevi olmayan, ancak bu portföyün diğer pozisyonlarını riskten koruyan pozisyonlar korelasyon alım satım portföyüne dahil edilebilir.

(4) Korelasyon alım satım portföyü bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğü aşağıdaki sermaye yükümlülüklerinden; eşit olmaları halinde herhangi biri, eşit olmamaları halinde büyük olanıdır:

a) Korelasyon alım satım portföyünün net uzun korelasyon alım satım hesaplarından hareketle bulunacak net uzun pozisyonlar üzerinden hesaplanacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü tutarı.

b) Korelasyon alım satım portföyünün net kısa korelasyon alım satım hesaplarından hareketle bulunacak net kısa pozisyonlar üzerinden hesaplanacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü tutarı.

(5) Dördüncü fıkra uygulamasında, net kısa ve net uzun pozisyonlar üzerinden yapılacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasında, bu pozisyonların birinci ilâ üçüncü fıkralara göre içerebileceği araçlara ilişkin spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranları dikkate alınır.

Genel Piyasa Riski Sermaye Yükümlülüğü

MADDE 13- (1) Bankalar alım satım hesapları içinde yer alan getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araçlara ilişkin piyasa faiz oranındaki değişikliklerden kaynaklanabilecek zararları karşılamak üzere genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır.

(2) Menkul kıymetleştirme bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasında yüzde yüz spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulan pozisyonlar genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmeyebilir.

(3) Genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü “Vade Merdiveni Yöntemi” veya “Durasyon Yöntemi” ile hesaplanır ve bu yöntemlere ilişkin vade merdiveni tabloları aracılığıyla hesaplanacak aşağıdaki üç unsur ile vade dilimlerine pozisyon olarak kaydedilmemiş olmak kaydıyla bu Bölümde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan faiz oranı genel piyasa riski sermaye yükümlülüğünün toplamından oluşur:

a) Net Pozisyon Yükümlülüğü.

b) Dikey Sermaye Yükümlülüğü.

c) Yatay Sermaye Yükümlülüğü.

(4) Vade merdiveni yönteminde, üçüncü fıkranın (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki unsurlar pozisyonların dayalı olduğu her bir para birimi için ayrı ayrı hesaplanır. Para birimi bazında bulunan tutarlar toplulaştırılmak suretiyle üçüncü fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerindeki genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü unsurlarının nihai değerleri elde edilir. Sermaye yükümlülüğü değerleri mutlak değerleri üzerinden sermaye gereksinimini ifade ettiğinden para birimi bazında hesaplanan değerlerin toplulaştırılmasında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

(5) Vade merdiveni yönteminde, herhangi bir para birimi bazında genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü yedinci fıkradaki tablo kullanılarak hesaplanır. Hesaplamanın ilk aşaması ilgili para birimi cinsinden uzun ve kısa pozisyonların her ikisinin de vadelerine kalan süreleri dikkate alınarak ve TL karşılıkları üzerinden ilgili vade dilimine yerleştirilmesidir. Değişken faiz oranlı araçlarda kalan vade, raporlama dönemini takip eden ilk yeniden fiyatlama tarihleri vade kabul edilmek suretiyle bulunur. Kupon faiz oranı yüzde üçten az olan araçların vade diliminin belirlenmesinde küsuratlı yıl hesaplaması bir yıl üç yüz altmış beş gün kabul edilmek suretiyle hesaplanır.

(6) Bir aracın hem ihraççısının hem de ihracının aynı olması kaydıyla, bu araca dayalı uzun ve kısa pozisyonlar netleştirilmek suretiyle net pozisyonları üzerinden hesaplamaya dahil edilebilir.

(7) İkinci aşamada, vade dilimindeki pozisyonlar, varsayılan faiz değişimine olan fiyat duyarlılıklarını yansıtan ve tabloda yer alan risk ağırlıklarından vade dilimine karşılık gelenle ağırlıklandırılır.

Zaman Aralığı	Vade Dilimi			Risk ağırlığı (%)	Varsayılan Faiz Oranı Değişimi (%)
	Sıra No	Yıllık Kupon Oranı Yüzde Üç veya Daha Büyük	Yıllık Kupon Oranı Yüzde Üçten Küçük		
I. Zaman Aralığı	1. Vade Dilimi	≤ 1 ay	≤ 1 ay	0,00	1,00
	2. Vade Dilimi	> 1 ay ≤ 3 ay	> 1 ay ≤ 3 ay	0,20	1,00
	3. Vade Dilimi	> 3 ay ≤ 6 ay	> 3 ay ≤ 6 ay	0,40	1,00
	4. Vade Dilimi	> 6 ay ≤ 12 ay	> 6 ay ≤ 12 ay	0,70	1,00

II. Zaman Aralığı	5. Vade Dilimi	$> 1 \text{ yıl} \leq 2 \text{ yıl}$	$> 1,0 \text{ yıl} \leq 1,9 \text{ yıl}$	1,25	0,90
	6. Vade Dilimi	$> 2 \text{ yıl} \leq 3 \text{ yıl}$	$> 1,9 \text{ yıl} \leq 2,8 \text{ yıl}$	1,75	0,80
	7. Vade Dilimi	$> 3 \text{ yıl} \leq 4 \text{ yıl}$	$> 2,8 \text{ yıl} \leq 3,6 \text{ yıl}$	2,25	0,75
III. Zaman Aralığı	8. Vade Dilimi	$> 4 \text{ yıl} \leq 5 \text{ yıl}$	$> 3,6 \text{ yıl} \leq 4,3 \text{ yıl}$	2,75	0,75
	9. Vade Dilimi	$> 5 \text{ yıl} \leq 7 \text{ yıl}$	$> 4,3 \text{ yıl} \leq 5,7 \text{ yıl}$	3,25	0,70
	10. Vade Dilimi	$> 7 \text{ yıl} \leq 10 \text{ yıl}$	$> 5,7 \text{ yıl} \leq 7,3 \text{ yıl}$	3,75	0,65
	11. Vade Dilimi	$> 10 \text{ yıl} \leq 15 \text{ yıl}$	$> 7,3 \text{ yıl} \leq 9,3 \text{ yıl}$	4,50	0,60
	12. Vade Dilimi	$> 15 \text{ yıl} \leq 20 \text{ yıl}$	$> 9,3 \text{ yıl} \leq 10,6 \text{ yıl}$	5,25	0,60
	13. Vade Dilimi	$> 20 \text{ yıl}$	$> 10,6 \text{ yıl} \leq 12,0 \text{ yıl}$	6,00	0,60
	14. Vade Dilimi		$> 12,0 \text{ yıl} \leq 20,0 \text{ yıl}$	8,00	0,60
	15. Vade Dilimi		$> 20 \text{ yıl}$	12,50	0,60

(8) Risk ağırlıklı pozisyonlar bulunduktan sonra Dikey ve Yatay Sermaye Yükümlülükleri hesaplanır. Dikey Sermaye Yükümlülüğünü hesaplamak için öncelikle, her bir vade diliminin ağırlıklandırılmış kısa ve ağırlıklandırılmış uzun pozisyonlarının örtüşen kısmı bulunur. Örtüşen kısımların her biri yüzde on sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bulunan bu sermaye yükümlülükleri toplanmak suretiyle Dikey Sermaye Yükümlülüğü elde edilir. Vade diliminin sadece ağırlıklandırılmış kısa veya uzun pozisyondan oluşması halinde örtüşen kısım olmayacağından bu vade dilimi için Dikey Sermaye Yükümlülüğü kapsamında örtüşen kısma dayalı sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Yatay sermaye yükümlülüğü hesaplamaları da dahil olmak üzere; örtüşen kısım sadece ters pozisyonlar arasında oluşur ve değeri, bu pozisyonlardan küçük olanının, pozisyonların eşit olması halinde ise bunlardan herhangi birinin mutlak değerine eşittir.

(9) Sonraki aşamada Yatay Sermaye Yükümlülüğü hesaplanır. Yatay Sermaye Yükümlülüğünün hesaplanması amacıyla her bir vade diliminin net risk ağırlıklı pozisyonu bulunur. Bu pozisyonlar kısa ve uzun pozisyon bazında ve her bir zaman aralığının kapsadığı vade dilimleri esas alınarak toplulaştırılmak suretiyle her bir zaman aralığının risk ağırlıklı uzun ve kısa pozisyonları elde edilir.

(10) Yatay Sermaye Yükümlülüğü; Yatay Sermaye Yükümlülüğü-I ve Yatay Sermaye Yükümlülüğü-II'nin toplamından oluşur.

(11) Yatay Sermaye Yükümlülüğü-I, her bir zaman aralığının risk ağırlıklı kısa ve uzun pozisyonlarının örtüşen kısmı üzerinden hesaplanacak zaman aralığı bazında sermaye yükümlülüklerinin toplanması suretiyle bulunur. Zaman aralıklarından herhangi birinde örtüşen kısım bulunmaması halinde o zaman aralığı için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Zaman

aralığı bazında sermaye yükümlülüğü, I. zaman aralığı için örtüşen kısmının yüzde kırkı ile II. ve III. zaman aralıkları için ise örtüşen kısımlarının yüzde otuzudur.

(12) Yatay Sermaye Yükümlülüğü-II'nin hesaplanması için öncelikle her bir zaman aralığının risk ağırlıklı net pozisyonu bulunur. Sonrasında, üç aşamalı bir süreç yürütülür. İlk aşamada I ve II. zaman aralığının pozisyonlarının örtüşen kısmı bulunur ve bunun üzerinden yüzde kırk oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. İkinci aşamada, II. zaman aralığı ile III. zaman aralığının pozisyonlarının örtüşen kısmı üzerinden yüzde kırk oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Ancak ikinci aşamada II. zaman aralığı için kullanılacak pozisyon ilk aşamada bulunan örtüşen kısım mahsup edildikten sonra kalan pozisyonudur. Üçüncü aşamada ise I. zaman aralığı ile III. zaman aralığı pozisyonlarının örtüşen kısmı için yüzde yüz oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Bu hesaplamada; I. zaman aralığı için kullanılacak pozisyon birinci aşamada bulunan örtüşen kısım düşüldükten sonra kalan pozisyon, III zaman aralığı için kullanılacak pozisyon ise ikinci aşamada bulunan örtüşen kısım düşüldükten sonra kalan pozisyonudur. Yatay Sermaye Yükümlülüğü-II, her üç aşamada oluşan sermaye yükümlülüklerinin toplanması suretiyle bulunur.

(13) Net Pozisyon Yükümlülüğü, zaman aralıklarının her üçü de dikkate alınarak bulunacak vade merdiveni net pozisyonunun yüzde yüzü kadardır. Vade merdiveni net pozisyonun hesaplanması için öncelikle, I., II. ve III. zaman aralıklarının net pozisyonları uzun ve kısa pozisyon bazında toplulaştırılır. Bu uzun ve kısa pozisyonların büyük olanından küçük olanı çıkarılır. Kalan pozisyon vade merdiveni net pozisyonunu verir. Zaman aralıklarının net pozisyonlarının tümünün uzun veya kısa pozisyonlardan oluşması halinde, vade merdiveni net pozisyonu bunların toplamından oluşur.

(14) Alım satım hesaplarında yer alan kredi türevleri taşıdıkları pozisyonlar esas alınarak faiz oranı genel piyasa riski sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bu pozisyonlar, bankanın kredi türevindeki hak ve yükümlülükleri ile genel piyasa riskinin kapsamı çerçevesinde tespit edilir. Bu kapsamda;

a) Koruma alan ve koruma sağlayan banka açısından kredi temerrüt swaplarında genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü oluşmaz.

b) Toplam getiri swaplarında, koruma sağlayan banka referans varlıkta uzun pozisyon, sözleşme uyarınca yapacağı ödemeleri temsilen de ödemenin dayalı olduğu para birimi üzerinden ve ödemenin şekline bağlı olarak değişken veya sabit faiz oranına dayalı farazi bir merkezi yönetim borçlanma aracında kısa pozisyon oluştururken, koruma alan banka tam tersi pozisyonlar oluşturur.

c) Krediye bağlı tahvillerde, koruma sağlayan banka krediye bağlı tahvilin kendisi üzerinden uzun pozisyon oluştururken, koruma alan banka için genel piyasa riski doğmaz.

(15) Genel piyasa riskini her bir pozisyonun fiyat duyarlılığını ayrı ayrı hesaplamak suretiyle ölçülebilecek gerekli kapasiteye sahip bankalar Kurumun onayıyla durasyon yöntemini kullanabilirler. Seçilen ve kullanılan fiyat duyarlılığı hesaplama yönteminde Kurumdan onay alınmadan herhangi bir değişikliğe gidilemez. Banka fiyat duyarlılığı hesaplama yönteminde kullandığı metodoloji ve sistemleri sürekli bazda denetime hazır bulundurmak zorundadır.

(16) Durasyon yönteminde net pozisyon yükümlülüğü ile dikey ve yatay sermaye yükümlülükleri aşağıdaki bentler sırasına uygun aşamalarla hesaplanır:

a) İlk aşama olarak, faiz oranlarında aşağıdaki tabloda her bir vade dilimine karşılık varsayılan faiz oranı değişimi düzeyinde meydana gelecek değişiklik karşısında aynı vade dilimindeki her bir aracın fiyat duyarlılığı hesaplanır.

b) İkinci aşamada, ölçülen fiyat duyarlılıklarıyla ağırlıklandırılan araçlar aşağıdaki tabloda ilgili olduğu vade dilimine yerleştirilir.

c) Üçüncü aşamada her bir vade diliminin uzun ve kısa pozisyonları mutlak değerleri üzerinden yüzde beş dikey sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur.

ç) Dördüncü aşamada vade dilimlerinin net pozisyonları, vade merdiveni yönteminde kullanılan metodoloji ve oranlarla yatay sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur.

d) Beşinci aşamada net pozisyon yükümlülüğü on üçüncü fıkra esas alınarak hesaplanır.

Zaman Aralığı	Vade Dilimi	Varsayılan Faiz Oranı Değişimi (%)
I	≤ 1 ay	1,00
	> 1 ay ≤ 3 ay	1,00
	> 3 ay ≤ 6 ay	1,00
	> 6 ay ≤ 12 ay	1,00
II	> 1,0 yıl ≤ 1,9 yıl	0,90
	> 1,9 yıl ≤ 2,8 yıl	0,80
	> 2,8 yıl ≤ 3,6 yıl	0,75
III	> 3,6 yıl ≤ 4,3 yıl	0,75
	> 4,3 yıl ≤ 5,7 yıl	0,70
	> 5,7 yıl ≤ 7,3 yıl	0,65
	> 7,3 yıl ≤ 9,3 yıl	0,60
	> 9,3 yıl ≤ 10,6 yıl	0,60
	> 10,6 yıl ≤ 12,0 yıl	0,60
	> 12,0 yıl ≤ 20,0 yıl	0,60
	> 20 yıl	0,60

Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasında faiz oranı türev ve bilanço dışı araçlardan kaynaklı pozisyonlar

MADDE 14- (1) Faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğünün ölçüm sistemi kapsamına, sadece bilanço içi değil, faiz oranı değişikliklerinden etkilenen ve alım satım hesaplarında yer alan tüm türev araçlar ile bilanço dışı araçlar da girer. Bu kapsamdaki türev aracın bir opsiyon olması halinde, bu aracın faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğüne tabi tutulması bu Bölümde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir. Aşağıdaki türev araçlar, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla faiz oranı türev araçları olarak kabul edilir:

a) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına veya faiz oranı endekslerine dayalı futures türev araçlar,

b) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına, dövizde veya faiz oranı endekslerine dayalı vadeli türev araçlar,

c) Faiz oranı anlaşmaları ve swaplar,

ç) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına, faiz oranı endekslerine, faiz oranı anlaşmalarına veya swaba dayalı opsiyonlar.

(2) Türevler; dayalı oldukları varlıklar, işlemin dayanağının endeks veya oran gibi ihraca dayalı olmayan gösterge bir değer olduğu durumlarda ise farazi varlıklar üzerinden pozisyonlara dönüştürülür ve bu suretle faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına dahil edilir. Farazi varlık olarak aksi belirtilmedikçe merkezi yönetim borçlanma araçları

kullanılır. Pozisyon tutarları, türev işlemin dayanağı olan varlığın veya farazi varlığın anapara tutarının alım satım veya bankacılık hesaplarında yer alan pozisyonların ihtiyatlı değerlemesine ilişkin usul ve esaslara uygun olarak bulunacak gerçeğe uygun değerleri üzerinden hesaplamalara katılır. Varlığın veya farazi varlığın anapara tutarı, türev sözleşmenin içerdiği kaldıraç ve diğer artırımlar dikkate alınarak bulunan, sözleşmeden doğan yükümlülük ve alacakların gerçek toplam tutarını gösteren etkin nominal tutarları üzerinden bulunur.

(3) Vadeli faiz oranı anlaşmaları da dahil olmak üzere faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğünün ölçüm sistemi kapsamına giren futures ve vadeli sözleşmelerin farazi varlık üzerinden bir uzun ve bir kısa olmak üzere iki pozisyondan oluştuğu kabul edilir. Bu türev ürünlerde pozisyonların vadesi olarak sözleşmenin uygulama veya teslim tarihi dikkate alınır. Sözleşmenin uygulama veya teslimine konu aracının da vadeli olması halinde bu aracın vadesi, etkilediği pozisyonun vadesine eklenir. Örneğin nisan ayında bir uzun pozisyon şeklinde alınan haziran teslim/uygulama tarihli üç aylık faiz oranı futures sözleşmesine dayalı işlemde, farazi varlık olan merkezi yönetim borçlanma aracında beş ay vadeli uzun pozisyon ve farazi varlık olan merkezi yönetim borçlanma aracına dayalı iki ay vadeli kısa pozisyon oluşturulur. Teslime konu edilebilir mahiyette çeşitli araçlar ile sözleşmede öngörülen teslimin yerine getirilebildiği durumlarda, sözleşmede değişim için öngörülen dönüşüm oranları dikkate alınmak kaydıyla banka bu araçlardan seçeceğini vade merdiveni yönteminde dikkate alabilir. Bir kurumsal bono endeksine dayalı futures işlemde, pozisyonlar farazi menkul kıymet portföyünün piyasa değeri ile oluşturulur.

(4) Swap işlemlerde, işlemin hak ve yükümlülük bacaklarının her ikisinin de faiz oranındaki değişimlerden etkilendiği durumlarda, işlemde öngörülen vadeye sahip, farazi varlık olarak merkezi yönetim borçlanma aracına dayalı iki pozisyon oluşturur. Bankanın değişken faiz oranı alıp sabit faiz oranı ödeyeceği bir swap işlemde, banka, vadesi yeniden fiyatlama tarihine eşit değişken faiz oranına dayalı araçta uzun ve vadesi swap işlemin vadesi olan sabit faizli araçta kısa pozisyon oluşturur. Swap işlemde işlemin bacaklarının birinde referans fiyatın faiz değerinde hisse senedi endeksi gibi başka bir referans fiyat olması durumunda, vade merdiveni yöntemine sadece faiz ile ilişkili bacak için pozisyon oluşturulurken, diğer bacak ise ilgili referansın dahil olduğu risk tür veya türlerinin (hisse senedi endeksi örneğinde hisse senedi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanması şeklinde) sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir. Çapraz para swabında işlemin hak ve yükümlülük tarafını oluşturan bacaklarının her ikisi de dayalı olduğu para birimi dikkate alınarak ilgili 13 üncü maddede yer alan vade merdiveni tablosuna dahil edilmek suretiyle genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına konu edilir.

Türevlerden kaynaklı pozisyonların netleştirilmeye konu edilmesi

MADDE 15- (1) Bankalar; vade, para birimi, kuponu ve ihraççısı bakımından birbiriyle aynı olan araçlardaki, farazi pozisyonlar da dahil olmak üzere uzun ve kısa pozisyonlarını faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına net bazda dahil edebilirler. Bir futures ve vadeli işlem ile bu işlemin dayanağı varlıktaki pozisyon netleştirilebilir. Teslim yükümlülüğünün çeşitli araçlarla yerine getirilebildiği futures veya vadeli işlemlerden kaynaklı pozisyonların bunların dayalı oldukları araçlardaki pozisyonlarla netleştirilmesi; kolayca saptanabiliyor olması kaydıyla, sadece teslim yükümlülüğünün yerine getirilmesinde kullanılabilen bu çeşitli araçlardan alım satım faaliyeti açısından en kârlı durumda bulunan kısa pozisyonadaki borçlanma aracı için yapılabilir. Farklı para birimine dayalı pozisyonlarda netleştirme yapılamaz.

(2) Bunların yanı sıra, dayalı oldukları aracın aynı olması, aynı nominal değerde ve aynı para cinsine dayalı olmaları kaydıyla aynı kategorideki türev araçlardan kaynaklı ters pozisyonlar mahsuplaştırılabilir. Bu uygulamadan faydalanmak için aşağıdaki şartlar aranır;

a) Futures işlemlerde, dayanak araçta veya farazi dayanak araçtaki mahsuba konu pozisyonların, aynı ürüne ilişkin futures sözleşmelerinden kaynaklı olması ve araçların vadeleri arasında en fazla yedi günlük fark bulunması,

b) Swap ve faiz oranı anlaşmalarında, değişken faizli pozisyonlar açısından referans faiz oranlarının aynı olması ve sabit faizli pozisyonlar için kupon faizlerinin büyük ölçüde eşleşmesi,

c) Swap, faiz oranı anlaşmaları ve vadeli işlemlerde kalan vadesi;

1) Bir aydan daha kısa olanlar için, kalan vadenin aynı olması,

2) Bir ay ile bir yıl arasında olanlar için, kalan vadeler arasındaki farkın yedi günden fazla olmaması,

3) Bir yıldan daha uzun olanlar için, kalan vadeler arasındaki farkın otuz günden fazla olmaması.

(3) İkinci fıkra uygulamasında türev araç kategorileri şunlardan oluşur:

a) Futures türev araçlar,

b) Vadeli türev araçlar (döviz dayalı olanlar hariç),

c) Faiz oranı anlaşmaları ve swaplar,

ç) Vadeli döviz alım satım sözleşmeleri,

d) Opsiyonlar.

Hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması ve kalibrasyonu

MADDE 16 – (1) Hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğü, genel piyasa riski ve spesifik risk sermaye yükümlülükleri ile Üçüncü Bölüm çerçevesinde hesaplanacak olan opsiyonlardan kaynaklı hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğü toplamından oluşur. Hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğünün kalibre edilmiş değeri, bu toplam tutarın 3,5 katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Genel piyasa riski ve spesifik risk sermaye yükümlülüklerinin kapsamına, bankanın elinde tuttuğu ve uzun veya kısa olduğuna bakılmaksızın aldığı alım satım hesaplarında yer alan tüm hisse senedi pozisyonları girer. Hisse senedine dönüştürülebilir menkul kıymetler, hisse senedi alım veya satım taahhüdü, türev ürün, endekse dayalı senet veya her ne ad altında olursa olsun; hisse senedi ile benzer fiyat davranışları gösteren, hisse senedi fiyatlarındaki değişikliklerden etkilenen tüm araçlar hisse senedi pozisyonu oluşturur.

(2) Hisse senetlerine ilişkin tutulan pozisyonlara yönelik olarak spesifik risk sermaye yükümlülüğü, münferit hisse senedi bazında net pozisyonlar; genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü ise her bir ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonu dikkate alınarak hesaplanır. Münferit hisse senedi bazında net pozisyon, ilgili hisse senedindeki uzun ve kısa pozisyonların mahsuplaştırılması sonucunda kalan net kısa veya net uzun pozisyon bakiyesidir. Endekse dayalı işlemlerde, her bir ülke piyasası bazında hisse senedi endekslerinin her biri ayrı bir münferit hisse senedi pozisyonu oluşturur.

(3) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı spesifik risk için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, münferit hisse senedi bazında net pozisyonların mutlak değerleri toplamının yüzde sekizidir.

(4) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı genel piyasa riski için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonlarının mutlak değerleri toplamının yüzde sekizidir. Ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonu; ilgili ülke bazında, münferit hisse senetlerinin net pozisyonları dikkate alınarak bu piyasadaki toplam hisse senedi uzun pozisyonu ile toplam hisse senedi kısa pozisyonlarının netleştirilmesi sonucu bulunan net uzun veya net kısa pozisyonudur.

(5) Spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerinin hesaplamasında türevler ilgili dayalı olduğu varlık cinsinden pozisyona dönüştürülür. Bu dönüştürmede;

a) Münferit hisse senetleri ile ilişkilendirilmiş futures ve vadeli işlemlerde, prensip olarak bu hisse senetlerinin piyasa fiyatı,

b) Bir hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş futures işlemlerde, işlemin dayanağını oluşturan hisse senedi portföyünün gerçeğe uygun değeri, dikkate alınır.

(6) Hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş futures işlemlerde, hisse senedi endeksi ayrı bir hisse senedi olarak pozisyon oluşturur. Hisse senedi swap işlemi; sözleşme uyarınca alınacak varlıkta uzun, verilecek/ödenecek varlıkta ise kısa olmak üzere sözleşmede öngörülen miktarları üzerinden iki pozisyona ayrılır. Oluşan hisse senedi pozisyonu ilgili olduğu hisse senedinin piyasa fiyatı üzerinden hesaplamalara katılır. Eğer pozisyonlardan biri sabit veya değişken faiz oranı ile ilişkilendirilmişse bu pozisyon faiz oranı riski sermaye yükümlülüğünün hesabında dikkate alınır.

(7) Hisse senedi ve hisse senedi endeksine dayalı opsiyonlar, opsiyonlardan kaynaklı temel piyasa riskine esas tutar hesaplamaları çerçevesinde piyasa riski için gerekli sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına dahil edilir.

(8) İyi çeşitlendirilmiş endekslere dayalı sözleşmelerde spesifik risk için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü sözleşmenin net uzun veya kısa pozisyonunun yüzde ikisidir. Aşağıdaki tabloda yer alan endeksler iyi çeşitlendirilmiş endeksler olarak kabul edilir.

Ülke	Endeks
Avustralya	S&P/ASX 200
Avusturya	ATX
Belçika	BEL 20
Kanada	S&P/TSX 60
Fransa	CAC 40
Almanya	DAX
Japonya	Nikkei 225
Hollanda	AEX
İspanya	IBEX 35
İsveç	OMX
İsviçre	SMI
İngiltere	FTSE 100
ABD	S&P 500
Türkiye	BIST 100

(9) Bankanın, farklı uygulama tarihli veya farklı piyasalarda işlem gören ancak tamamıyla aynı endekse dayalı olarak birbirine ters pozisyon olarak yaptığı arbitraj işleminde, endeks pozisyonlardan sadece biri spesifik risk için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir ve sermaye yükümlülüğü oranı bu pozisyon için yüzde iki olarak uygulanır. Bu pozisyonlar genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmez.

(10) Bankanın geniş kapsamlı bir endekse dayalı futures sözleşmeyi bir hisse senedi sepeti ile örtüştürdüğü planlı bir arbitraj stratejisine girmesi halinde, aşağıdaki koşulların da taşınması kaydıyla, örtüşen pozisyon için spesifik risk sermaye yükümlülüğü yüzde dört olarak uygulanır ve bu pozisyonlar genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmez:

a) Futures işlemine planlı olarak girilmesi ve ayrı bir şekilde kontrol edilmesi gerekir.

b) Hisse senedi sepetinin içerdiği pozisyonların endekse dahil olan senet pozisyonlarının en az yüzde doksanını temsil edebilmesi gerekir.

(11) Onuncu fıkra uygulaması, planlı arbitraj stratejisinin endekse dahil hisse senetlerinin belli bir oranı kadar hisse senedi sepetine dayalı olarak yapılanlar için de geçerlidir. Hisse senedi sepeti ile futures endeksin değeri arasındaki fark ise uzun veya kısa bir pozisyon olarak değerlendirilir.

Kur riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması ve kalibrasyonu

MADDE 17 – (1) Bankalar, izlendiği hesabın alım satım hesabı olup olmadığına bakılmaksızın, ellerinde tuttıkları ve almış oldukları tüm yabancı para ve altın pozisyonları üzerinden, ikinci ve üçüncü fıkralardaki haller hariç, kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadırlar.

(2) Özkaynak hesaplamasında sermayeden indirilen yabancı para varlıklar, kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmez.

(3) Bankalar;

a) Kur riski tutarı, özkaynaklarının yüzde ikisini,

b) Kur riski tutarına dahil tüm pozisyonları çerçevesinde; netleştirilmemiş uzun pozisyonlar toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonlar toplam tutarından mutlak değer olarak büyük olanın özkaynağının yüzde yüzünü,

geçmemesi kaydıyla, bu oranların sağlandığı döneme ilişkin olarak kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamayabilirler.

(4) Kur riski sermaye yükümlülüğü, kur riski tutarının yüzde sekizi ile Üçüncü Bölüm çerçevesinde hesaplanacak olan opsiyonlardan kaynaklı kur riski sermaye yükümlülüğü toplamından oluşur. Kur riski sermaye yükümlülüğünün kalibre edilmiş değeri, bu sermaye yükümlülüğü tutarının 1,2 katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Kur riski tutarı hesaplanırken net altın pozisyonu ile her bir para cinsinin net açık pozisyonlarından hareket edilir. Kur riski için sermaye yükümlülüğünün hesabında, yabancı paraya endeksli pozisyonlar dayalı olduğu yabancı para pozisyonu; altına endeksli pozisyonlar da altın pozisyonu kapsamında değerlendirilir. Herhangi bir yabancı paradaki net açık pozisyon aşağıdakilerin toplamından oluşur:

a) Net Spot Pozisyon: Tahakkuk etmiş faizler dahil ilgili yabancı para cinsinden tüm varlık kalemlerinden aynı para cinsinden tüm yükümlülük kalemlerinin çıkarılmasıyla bulunacak pozisyonudur.

b) Net Vadeli Pozisyon: Net spot pozisyona dahil olmayan, belli bir vadede doğuracağı alacak veya yükümlülük bacaklarından herhangi biri veya her ikisi yabancı para biriminden veya yabancı para birimine dayalı olan işlemlerden kaynaklı pozisyonudur. Para swaplarının spot pozisyona dahil olmayan anapara tutarları net vadeli pozisyona dahil edilir. Yapılan işlemin organize veya tezgah üstü piyasada yapıldığına bakılmaksızın ilerideki bir tarihte gerçekleştirilecek bilanço dışında izlenen tüm işlemler net vadeli pozisyonda izlenir.

c) Gayrinakdi Kredi Pozisyonu: Nakde tahvil olacağı kesinleşmiş ve geri ödenmesinin mümkün görülmediği yabancı para yükümlülük doğuran garanti ve taahhütlerin oluşturduğu pozisyonudur. Garanti ve benzeri bir araç kapsamında verilen, nakde dönüşeceği belli olan yabancı para cinsinden gayrinakdi kredilerden henüz nakde dönüşmemiş ancak donuk alacak sınıfına alınmış olanlardan kaynaklı pozisyonları içerir. Bu pozisyonlar gayrinakdi kredinin kredi dönüşüm oranına tabi tutulmadan önceki değeri üzerinden oluşturulur.

ç) Net Tahakkuk Etmemiş Gelir/Gider Pozisyonu: Tamamıyla koruma alınabilir nitelikte ve gerçekleşeceği kesin olmak kaydıyla; bir yabancı para cinsinden tahakkuk etmemiş gelirlerden aynı yabancı para cinsinden tahakkuk etmemiş giderlerin düşülmesi suretiyle bulunan pozisyonudur.

d) Net Delta Eşdeğeri Pozisyonu: Opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında delta faktörü ile ağırlıklandırma metodunun kullanılıyor olması halinde, ilgili yabancı para cinsinden opsiyonların delta eşdeğerlerinin kısa ve uzun pozisyonlarının netleştirilmesi sonucunda bulunan pozisyonudur.

(5) Dördüncü fıkranın (ç) bendi çerçevesinde bulunan net tahakkuk etmemiş gelir/gider pozisyonunun net açık pozisyon hesaplamasına dahil edilip edilmemesi bankanın ihtiyarındadır. Ancak yapılacak tercih sonraki dönemlerde değiştirilemez.

(6) Net vadeli pozisyon hesabında, muhasebe kayıtlarında net bugünkü değerleri üzerinden izlenen vadeli pozisyonlar, cari faiz oranları kullanılarak iskonto edilmek suretiyle bulunacak net bugünkü değerleri üzerinden izlenir.

(7) Net altın pozisyonu, bir yabancı para birimi gibi ele alınarak dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralardaki esaslar çerçevesinde hesaplanır.

(8) Kolektif yatırım kuruluşları ile ilgili pozisyonlar gibi iki veya daha fazla yabancı para biriminin bileşimine dayalı pozisyonlar, net açık pozisyon hesaplamasında para birimi bazında ayrıştırılabilir olması halinde ilgili yabancı para birimlerinin net açık pozisyon hesaplamasına dahil edilir; ayrıştırmanın yapılamadığı durumlarda, bu bileşime dayalı pozisyonlar ayrı bir para birimine dayalı pozisyon olarak değerlendirilir ve net açık pozisyonları, net bileşim pozisyonu adı altında, net altın pozisyonu gibi kur riski tutarına dahil edilir.

(9) Kur riski tutarı hesaplanırken öncelikle yabancı para birimlerinin açık pozisyonları, net altın pozisyonu ve net bileşim pozisyonu cari spot kur/fiyat üzerinden Türk Lirasına çevrilir. İkinci aşamada her bir para birimindeki net açık pozisyonlar kısa ve uzun pozisyon bazında ayrı ayrı toplulaştırılır. Bulunan bu toplam pozisyonlardan mutlak değer olarak büyük olanı ile net altın pozisyonu ve net bileşim pozisyonu mutlak değerlerinin toplamı kur riski tutarını verir.

Emtia riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanması ve kalibrasyonu

MADDE 18- (1) Emtia riski için sermaye yükümlülüğü; izlendikleri hesaba bakılmaksızın emtiaya dayalı türev finansal araçlar ve emtialar için dokuzuncu fıkrafta belirtilen basitleştirilmiş yaklaşım veya onuncu ilâ on dördüncü fıkralarda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde bulunacak emtia riski için sermaye yükümlülüğü ile Üçüncü Bölüm çerçevesinde hesaplanacak olan opsiyonlardan kaynaklı emtia riski sermaye yükümlülüğü toplamından oluşur. Emtia riski sermaye yükümlülüğünün kalibre edilmiş değeri, bu sermaye yükümlülüğü tutarının 1,9 katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunur. Altın ve altına dayalı türev finansal araçlar için emtia riski hesaplanmaz.

(2) Emtiaya dayalı türev finansal araçlara ve emtiaya ilişkin her bir pozisyon standart ölçüm birimi cinsinden ifade edilir.

(3) Emtiaya dayalı türev finansal araçların ve emtianın kur riski veya faiz oranı riski içermesi durumunda emtia riskine ilaveten, kur riski veya faiz oranı risklerine karşı da sermaye yükümlülüğü hesaplanır.

(4) Emtia riski her bir emtia cinsi üzerinden ayrı ayrı hesaplanır. Emtiaya ilişkin pozisyonun hesabında;

a) Yükümlülüğün yerine getirilmesinde birbirleri yerine kullanılabilen aynı emtianın farklı alt ürünlerindeki pozisyonlar,

b) Son bir yıllık sürede fiyat hareketleri arasındaki korelasyon en az onda dokuz olan ve birbirlerinin ikamesi niteliğindeki benzer emtiaya ve bunlara dayalı sözleşmelere ilişkin pozisyonlar,

aynı emtiaya ilişkin pozisyon olarak kabul edilir.

(5) Dokuzuncu fıkranın uygulanmasında, bankaların aynı emtiada veya emtiaya dayalı benzer nitelikteki futures sözleşmeleri ile opsiyonların delta eşdeğerlerinin ifade ettiği uzun (kısa) pozisyonlarının kısa (uzun) pozisyonlarından fazla olan kısmı, bankanın bu emtiadaki

net pozisyonunu ifade eder. Türev finansal araçlardaki pozisyonlar, işleme konu emtiadaki pozisyonlar olarak dikkate alınır.

(6) Münferit emtianın alım veya satımına yönelik vadeli taahhütler ve emtia futures sözleşmeleri, ölçüm sistemine standart ölçüm birimi cinsinden ve sözleşmede yer alan tutarlar üzerinden dahil edilir ve vade bitimi tarihlerine göre vadeleri belirlenir.

(7) İşlemin bir tarafında sabit bir fiyat, diğer tarafında ise spot emtia fiyatı bulunan emtia swapları, onuncu ilâ on dördüncü fıkralarda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde, her biri swap işlemindeki ödemelerden birine tekabül edecek şekilde, sözleşme tutarına eşit pozisyonlar serisi olarak, onuncu fıkroda yer alan tablonun vade merdivenine yerleştirilir. Bankanın değişken fiyat karşılığında sabit fiyat ödediği pozisyonlar uzun pozisyon, sabit fiyat karşılığında değişken fiyat ödediği pozisyonlar ise kısa pozisyon olarak dikkate alınır. İki ayağı farklı emtiadan oluşan emtia swapları, her bir ayağa ilişkin pozisyon ilgili olduğu emtianın vade merdiveni tablosunda, ilgili satırda gösterilir.

(8) Emtia veya emtia türevleri üzerine yazılan opsiyonların delta eşdeğerlerinin ifade ettiği pozisyonlar, opsiyona konu emtia ve araçlarla aynı olan emtia ve araçlardaki pozisyonlar ile netleştirilebilir.

(9) Emtia riski için sermaye yükümlülüğü, emtiaya ilişkin net pozisyonun mutlak değerinin emtianın gerçeğe uygun değeriyle çarpılması suretiyle bulunacak değerin yüzde on beşi ile emtianın uzun ve kısa pozisyonlarının mutlak değerleri toplamının emtianın gerçeğe uygun değeriyle çarpılması suretiyle bulunacak değerin yüzde üçünün toplanması suretiyle hesaplanır.

(10) Vade merdiveni yaklaşımında, bankalarca, her emtia için aşağıdaki tabloya uygun olarak ayrı bir vade merdiveni kullanılır. Emtiaya ilişkin tüm pozisyonlar ile dördüncü fıkra kapsamında aynı emtiaya ilişkin pozisyonlar olarak kabul edilen tüm pozisyonlar uygun vade dilimlerine yerleştirilir. Fiziksel stoklar birinci vade diliminde yer alır.

Vade dilimi	Spread oranı (%)
≤ 1 ay	1,50
> 1 ay ve ≤ 3 ay	1,50
> 3 ay ve ≤ 6 ay	1,50
> 6 ay ve ≤ 12 ay	1,50
> 1 yıl ve ≤ 2 yıl	1,50
> 2 yıl ve ≤ 3 yıl	1,50
> 3 yıl	1,50

(11) Her bir vade dilimindeki toplam uzun pozisyonlar ile toplam kısa pozisyonlar hesaplanır. Belirli bir vade dilimi içinde kısa pozisyonlarla eşlenen uzun pozisyonların ya da uzun pozisyonlarla eşlenen kısa pozisyonların tutarı, o dilime ilişkin eşlenmiş pozisyonudur. Bakiye uzun veya kısa pozisyon ise aynı dilim için eşlenmemiş pozisyonudur.

(12) Belirli bir vade dilimi için eşlenmemiş uzun (kısa) pozisyonun bir sonraki vade dilimi için eşlenmemiş kısa (uzun) pozisyonla eşlenen kısmı, bu iki vade dilimi arasında eşlenmiş pozisyonudur. Eşlenmemiş uzun veya eşlenmemiş kısa pozisyonların bu şekilde eşlenemeyen kısımları ise eşlenmemiş pozisyonu oluşturur.

(13) Bankanın her bir emtiaya ilişkin sermaye yükümlülüğü, ilgili vade merdiveni üzerinden, aşağıdakilerin toplamı olarak hesaplanır:

a) Bir vade dilimi içinde ya da iki vade dilimi arasında eşlenmiş uzun ve kısa pozisyonlar toplamının onuncu fıkroda yer alan tablonun ikinci sütunundaki her vade dilimi için belirtilen spread oranıyla ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar,

b) Belirli bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonunun başka bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonu ile eşlenmesi durumunda, bu eşlenen pozisyonun binde altı (taşıma oranı) ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılması sonucunda bulunan tutar,

c) (a) ve (b) bentlerindeki süreçlerin sonunda kalan bakiye eşlenmemiş pozisyonların yüzde on beş (standart oran) ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar.

(14) Vade merdiveni yaklaşımında bankaların emtia riskine ilişkin toplam sermaye yükümlülüğü, her bir emtia için hesaplanan sermaye yükümlülüklerinin toplanması suretiyle bulunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riskinin Sermaye Yükümlülüğü Hesaplamasına Dahil Edilmesi

Genel Esaslar

MADDE 19- (1) Opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için sermaye yükümlülüğü bu bölümdeki esaslar dahilinde hesaplanır.

(2) Opsiyon içeren ancak opsiyonun etkisi ihmal edilebilecek kadar küçük olan finansal araçların temel piyasa riskine esas tutar hesaplamasında opsiyon olarak değerlendirilmemesi bankaların ihtiyarındadır. Bu finansal araçlardan dönüştürülebilir tahvil/bono gibi varlıklar özelliklerine göre tahvil, bono veya hisse senedi olarak değerlendirilebilir, tahvil veya bonoyu çıkarana erken ödeme imkânı veren bir finansal araç ise normal bir borçlanma aracı olarak değerlendirilir ve en muhtemel ödeme zamanına göre ilgili vade diliminde yerini alır.

(3) Opsiyon bileşeni baskın ise, sözleşmeye konu varlıklar aşağıda açıklanan iki yöntemden birine göre bileşenlerine ayrılır;

a) Opsiyon ve sözleşmeye konu varlık şeklinde analitik bir ayrıma tabi tutulmak,

b) Risk profili, opsiyon ve temel finansal araçlarla oluşturulacak sentetik bir portföy oluşturmak.

Opsiyonların Piyasa Riskini Ölçmede Kullanılacak Metotlar

MADDE 20- (1) Opsiyonların piyasa riskini ölçmede kullanılabilecek alternatif metotlar aşağıda belirtildiği şekilde uygulanır.

a) Sadece opsiyon sözleşmesi satın alan bankalar basitleştirilmiş metodu kullanabilirler,

b) Opsiyon sözleşmesini ayrıca satan/yazan bankalar delta faktörü ile ağırlıklandırma metodunu veya senaryo metodunu kullanmak zorundadır.

Basitleştirilmiş Metot

MADDE 21- (1) Sadece, sınırlı sayı ve çeşitte opsiyon sözleşmesini satın alan bankalar aşağıda yer alan tabloda belirtilen opsiyon pozisyonları ve ilgili sözleşmeye konu varlık pozisyonları için basitleştirilmiş metodu kullanabilirler. Sermaye yükümlülüğü, bankanın sahip olduğu her bir münferit opsiyon pozisyonu için hesaplanır. Bulunan rakam, opsiyon sözleşmesine konu varlığın türüne göre İkinci Bölümde hesaplanan ilgili sermaye yükümlülüğüne eklenir.

Basitleştirilmiş Metot

Pozisyon	Uygulama
Sözleşmeye konu varlığa ilişkin uzun pozisyon ve uzun satım opsiyonu veya	Sermaye yükümlülüğü, sözleşmeden kaynaklı dayanak varlık pozisyonunun

Sözleşmeye konu varlığa ilişkin kısa pozisyon ve uzun alım opsiyonu	piyasa değeri ile spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü oranları toplamının çarpımından, kârda opsiyonun gerçek değerinin çıkarılması suretiyle hesaplanır. Kârda opsiyonun gerçek değeri; kârda opsiyonun kullanım fiyatı ile opsiyon sözleşmesine konu varlığın piyasa fiyatı arasındaki farkın sözleşmeden kaynaklı dayanak varlıktaki pozisyon miktarının çarpılması suretiyle bulunur.
Uzun alım opsiyonu veya Uzun satım opsiyonu	Sermaye yükümlülüğü, aşağıdakilerden küçük olanıdır: - Sözleşmeden kaynaklı dayanak varlık pozisyonunun piyasa değeri ile spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü oranları toplamının çarpımı - Opsiyonun piyasa fiyatı

(2) Bu maddenin uygulanmasında,

a) Sözleşmeye konu varlığın açıkça belirlenememesi durumunda opsiyonun uygulanması sonucunda elde edilecek varlık sözleşmeye konu varlık olarak kabul edilir.

b) Faiz tavanı, faiz tabanı ve swaption gibi dayanak varlığın piyasa değerinin sıfır olabildiği opsiyonlarda sözleşmeden kaynaklı dayanak varlık pozisyonunun piyasa değeri olarak nominal değerler kullanılır.

c) Vadeye kalan süresi altı aydan fazla olan opsiyonlar için kullanım fiyatı, piyasa fiyatı yerine vadeli alım/satım fiyatı ile karşılaştırılır.

ç) Opsiyonun piyasa fiyatının tespit edilememesi halinde, piyasa fiyatı yerine opsiyonun kayıtlı değeri kullanılabilir.

d) Sözleşmeye konu varlığın döviz veya emtia olması halinde, sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü oranları toplamı yerine, döviz için yüzde sekiz, emtia için yüzde on beş oranları uygulanır.

Delta faktörü ile ağırlıklandırma metodu

MADDE 22- (1) Bu metot ile sermaye yükümlülüğü, dolaylı sermaye yükümlülüğü hesaplaması ve 23 üncü maddedeki usul ve esaslar çerçevesinde gama ve vega riskleri için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarından oluşur. Dolaylı sermaye yükümlülüğü hesaplaması, opsiyon yazıcısı bankaların, opsiyonlarının delta eşdeğerlerini opsiyona konu varlığa ilişkin bir pozisyon olarak bu varlığın tabi olduğu riskler çerçevesinde genel piyasa riski, spesifik risk, kur riski ve emtia riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına dahil etmelerini ifade eder. Bu işlemde opsiyon yazıcısı banka için alım opsiyonları sözleşmeye konu varlıkta kısa; satım opsiyonları ise sözleşmeye konu varlıkta uzun pozisyon olarak dikkate alınır.

(2) Dayanak varlığın borçlanma aracı veya faiz oranı olması halinde delta eşdeğerleri faiz oranı riski hesaplamasındaki esaslar çerçevesinde ilgili vade dilimine alınır. Söz konusu opsiyonlarda faiz oranı riski hesaplamasına konu diğer türev ürünlerde olduğu gibi iki bacaklı bir yaklaşım uygulanır. Opsiyona konu sözleşmenin faiz oranı futures sözleşmesi gibi bir türev

ürün olması halinde pozisyonların vadesi, faiz oranı riski hesaplamasında olduğu gibi, işleme konu finansal sözleşmenin işleme konulduğu tarihteki ve sözleşmenin vadesinin geldiği tarihteki durumu dikkate alınmak suretiyle bulunur ve tespit edilen vadeye sahip pozisyonlar olarak işlem görür.

(3) Faiz tavanı ve faiz tabanı içeren değişken faizli finansal araçlar, değişken faizli finansal araç ve Avrupa tipi opsiyon serilerinin kombinasyonu olarak değerlendirilir.

(4) Sözleşmeye konu varlık hisse senedi ise, ülkelerin farklı teşkilatlanmış borsalarında işlem gören opsiyonların nitelikleri aynı olsa bile bu hesaplamada ayrı araçlar olarak değerlendirilir.

(5) Opsiyona konu varlığın hisse senedi endeksine dayalı futures sözleşmesi veya hisse senedi endeksi olması halinde, bu opsiyonlar delta eşdeğerlerine eşit bir hisse senedi endeksine dayalı futures sözleşmesi olarak birinci fıkra çerçevesindeki dahil edilme işlemine konu edilir.

(6) Opsiyona konu varlık emtia veya emtiaya dayalı bir türev araç ise, opsiyonun delta eşdeğeri de opsiyona konu olan emtia cinsinden bir pozisyonu ifade eder.

(7) Yabancı para ve altına dayalı opsiyonların her bir para birimi ve altın üzerinden net delta eşdeğeri, ilgili döviz veya altına dayalı bir pozisyon teşkil eder.

(8) Kurum, vadesine az kalmış, opsiyon sözleşmesine konu varlığın piyasa fiyatının opsiyonun kullanım fiyatına eşit olduğu opsiyonları kullanan bankalardan iç kontrol, iç denetim ve risk yönetim sistemlerinin yeterliliklerini dikkate almak suretiyle, senaryo metodunun veya içsel model yaklaşımlarının kullanılmasını isteyebilir. Kurum bu yetkisini aynı esaslar çerçevesinde, vadesine kalan süre ve opsiyonun kullanım fiyatına bağlı olmaksızın egzotik opsiyon türleri bazında da kullanabilir.

Gama ve vega riskleri için sermaye yükümlülüğü hesaplanması

MADDE 23- (1) Gama riski için sermaye yükümlülüğü, her bir dayanak varlık bazında hesaplanır ve dayanak varlık bazında gama sermaye yükümlülüğü, net negatif gama etkilerinin mutlak değerleri toplamına eşittir. Opsiyonlar, faiz oranı riskine, hisse senedi pozisyon riskine, kur riskine ve emtia riskine konu varlıklara dayalı olanlar şeklinde dörtlü bir dayanak varlık bazlı sınıflamaya tabi tutulur. Aynı varlığa dayalı her bir opsiyon pozitif veya negatif bir gama etkisine sahiptir. Dayanak varlık bazında her bir finansal araç için, münferit gama etkileri toplanarak, pozitif veya negatif olan dayanak varlık bazlı net gama etkisi bulunur. Bunlardan sadece negatif olan net gama etkileri dayanak varlık bazlı gama sermaye yükümlülüğü olarak dayanak varlıkla ilişkili sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir.

(2) Her bir münferit opsiyon için gama etkisi;

a) GE: Gama Etkisini

b) FD: Fiyat Değişimini (Opsiyon sözleşmesine konu varlığın fiyatındaki değişim) ifade etmek üzere aşağıdaki formül ile bulunur:

$$\text{Gama Etkisi} = 1/2 \times \text{Gama} \times (\text{FD})^2$$

(3) İkinci fıkraya konu fiyat değişimi aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Faiz oranı opsiyonları için, sözleşmeye konu araç eğer bir tahvil/bono ise sözleşmeye konu aracın piyasa değeri, 13 üncü maddede yer alan vade merdiveni tablosunda 22 nci maddenin ikinci fıkrasına uygun olarak tespit edilecek vadeye karşılık gelen vade dilimine ait risk ağırlıkları ile çarpılır. Sözleşmeye konu varlık, tahvil/bono dışında getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş bir araç ise, eşdeğer bir hesaplama yine 13 üncü maddede yer alan vade merdiveni tablosundaki varsayılan getiri değişimleri dikkate alınarak yapılır.

b) Hisse senedi ve hisse senedi endeks opsiyonları için, sözleşmeye konu varlığın piyasa değeri yüzde sekiz ile çarpılır.

c) Yabancı para ve altın opsiyonları için, sözleşmeye konu varlığın piyasa değeri yüzde sekiz ile çarpılır.

ç) Emtiaya dayalı opsiyonlar için, sözleşmeye konu emtianın piyasa değeri yüzde on beş ile çarpılır.

(4) Birinci fıkra çerçevesinde yapılacak hesaplamalarda aşağıda belirtilen kalemlere ilişkin pozisyonlar, birbiriyle aynı sözleşmeye konu varlık olarak değerlendirilir:

a) Faiz oranları için, 13 üncü maddede yer alan vade merdiveni tablosunda belirtilen her bir vade dilimi.

b) Hisse senedi ve hisse senedi endeksleri için, her bir ülke piyasası.

c) Yabancı para ve altın için, her bir yabancı para çifti ve altın.

ç) Emtia için, her bir emtia cinsi.

(5) Vega riski için sermaye yükümlülüğü, gama sermaye yükümlülüğünde olduğu gibi dayanak varlık bazında hesaplanır ve dayanak varlık bazlı vega sermaye yükümlülüğü bu varlıklarla ilişkili sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir. Dayanak varlık bazlı vega sermaye yükümlülüğü, aynı varlığa dayalı opsiyonların münferit sermaye yükümlülüklerinin mutlak değerleri toplanmak suretiyle bulunur. Aynı varlığa dayalı opsiyonların münferit sermaye yükümlülükleri, aynı varlığa dayalı opsiyonlara ait vegaların volatilité değişim değeri ile çarpılması suretiyle bulunur. Bu hesaplamada vega değeri opsiyon fiyatlamasında kullanılan cari (zımni) volatilitenin yüzde bir oranında artması veya azalması sonucunda opsiyonun fiyatında yaşanan artış veya azalış tutarındır. Volatilité değişim değeri ise cari (zımni) volatilitenin $\pm$ yüzde yirmi beş oranında nispi kaymasına karşılık gelen değerdir.

Delta, gama ve vega değerleri

MADDE 24- (1) 22 nci ve 23 üncü maddeler uyarınca yapılacak hesaplamalarda kullanılacak delta, gama ve vega değerleri, bankaya özel opsiyon fiyatlama modeli esas alınarak bulunur. Banka ilgili opsiyon fiyatlama modelinin oluşturulmasına ilişkin varsayımlar ile teknik detayları içeren bir dokümanı denetime hazır bulundurur.

Senaryo Metodu

MADDE 25- (1) Gelişmiş opsiyon teknikleri kullanan ve/veya karmaşık opsiyon portföylerine sahip bankalar, opsiyonlar ve ilgili riskten korunma pozisyonları için piyasa riskleri karşılığında bulundurmaları gereken sermaye tutarını hesaplarırken, senaryo metodu kapsamında senaryo matrisi analizini kullanabilir. Bu metoda göre bankalar, sermaye yükümlülüğünü hesaplamak amacıyla opsiyonun dayandığı sözleşmeye konu varlığın piyasa fiyatı/oranı ile bunların volatilitesi gibi risk faktörlerindeki eşanlı değişimler için matris kullanarak opsiyon portföylerinin yeniden değerlemesini yapar. Bu işlem, opsiyon portföyündeki risk faktörlerine ilişkin sabit değişim aralıkları belirlenerek ve daha sonra matris üzerinde yer alan muhtelif noktalardaki portföy değeri değişimleri dikkate alınarak gerçekleştirilir.

(2) Her bir münferit sözleşmeye konu araç için ayrı bir matris oluşturulur. Opsiyon alım satımı yoğun olan bankalar, alternatif olarak faiz oranı opsiyonları için yapacakları hesaplamalarında, asgari altı ayrı vade dilimini esas alır. Bu metodu uygularken 13 üncü maddedeki vade merdiveni tablosunda yer alan vade dilimlerinin en fazla üç tanesi aynı grup içine yerleştirilir.

(3) Opsiyon pozisyonları sözleşmeden kaynaklı dayanak varlık pozisyonunun piyasa değerinin altında ve üstünde belirli bir bant içinde olmak üzere değerlendirilir. Bu işlem, matris hazırlamanın ilk aşamasını oluşturur. Faiz oranı için bu bant, 13 üncü maddede yer alan vade merdiveni tablosunda varsayılan getiri değişimi ile tutarlı olmalıdır. Faiz oranı opsiyonları için ikinci fıkradaki alternatif metodu kullanan bankalar, hesaplamada, aynı gruba dahil edilen her bir vade dilimine ait varsayılan getiri değişimlerinin en büyüğünü kullanır. Hisse senedi, yabancı paralar ve altın için değişim aralığı $\pm$ yüzde sekiz, emtia için $\pm$ yüzde on beştir. Bütün risk kategorileri için, cari gözlem dahil olmak üzere en az yedi eşit gözlem aralığı kullanılır.

(4) Matris hazırlamanın ikinci aşaması, sözleşmeye konu varlık fiyatının volatilitesindeki değişime ilişkindir. Sözleşmeye konu varlığın piyasa fiyatındaki volatilitenin $\pm$ yüzde yirmi beş oranında kaymasının dikkate alınması yeterli olmaktadır. Bununla birlikte Kurum gerekli gördüğü takdirde volatilitede farklı bir değişimin ya da bir oranın kullanılmasını ve/veya matriste ara seviyelerde belirlenecek noktalarda hesaplama yapılmasını isteyebilir.

(5) Matrisin hesaplanmasını müteakip her bir hücre, opsiyon ve sözleşmeye konu korunma aracının net kâr/zararını içerir. Her bir sözleşmeye konu varlık için sermaye yükümlülüğü, matrisin içerdiği en büyük kayıp olarak dikkate alınır. Bu şekilde hesaplanan sermaye yükümlülüğü, piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesabında ilgili olduğu piyasa riski sınıfına ilişkin sermaye yükümlülüğü tutarına mutlak değeri üzerinden dahil edilir.

(6) Spesifik riske ilişkin sermaye yükümlülüğü, her bir opsiyonun delta eşdeğerinin, ilgili spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranıyla çarpılması suretiyle bulunur. Bulunan bu tutarlar piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesabında ilgili spesifik risk sermaye yükümlülüğü tutarına dahil edilir.

(7) Yukarıda ifade edilen risklerin yanı sıra, opsiyonlar teta, ro gibi riskleri de içerir. Anılan riskler kullanılan değerlendirme modellerinde ve risk yönetim sistemlerinde yer almasa da önemli ölçüde opsiyon portföyü olan bankaların bu riskleri de yakından izlemeleri ve nasıl izlediklerini Kuruma bildirmeleri gereklidir.

(8) Bankanın senaryo metodunu kullanabilmesi, özellikle bu metoda ilişkin analizde aranılacak unsurların ve şartların mevcudiyetine ve Kurumun uygun görüşüne bağlıdır. Bu uygun görüşte, temel piyasa riskine esas tutarın içsel model yaklaşımları ile hesaplanmasında bu yaklaşım için aranan niteliksel standartlara uyum dikkate alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan tebliğler

MADDE 26- (1) 28/6/2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riski İçin Standart Metoda Göre Sermaye Yükümlülüğü Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 27- (1) Bu Tebliğ 1/1/2026 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 88 inci maddesinde düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu sektör veya alanla ilgili uluslararası ilke ve standartlarla uyumlu ikincil düzenlemelerin yapılması ve kararların alınması Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun görevleri arasında sayılmaktadır. Bu kapsamda, bankacılık alanında politikaların geliştirilmesi ve uygulamada daha iyi bir koordinasyonun sağlanması amacıyla üye ülkelerin bankacılık otoriteleri arasında iş birliğini sağlayacak bir platform olarak oluşturulan Basel Bankacılık Denetim Komitesinin (Basel Komite) üyesi olarak Kurumumuz bankacılık mevzuatını uluslararası en iyi uygulamaları takip ederek gerektiğinde güncellemektedir.

Öte yandan, Basel Komite Aralık 2017 tarihinde "Basel III: Finalising Post Crisis Reforms" dokümanını yayımlamıştır. Bahse konu dokümanda yer alan standartlar, Basel III uzlaşısını tamamlayıcı mahiyette olup, nihai Basel III uzlaşısı ya da Basel IV olarak adlandırılmaktadır. Basel IV ile Basel Komite temelde, benzer risk yapılarına sahip olan ve gelişmiş modeller kullanan bankaların farklı sermaye yükümlülüklerinin önüne geçmek suretiyle bankaların maruz kalmış oldukları riskin daha doğru ölçülmesini teminen bankalar tarafından kullanılan standart ve içsel yöntemleri birbirine yaklaştırmayı hedeflemektedir.

Basel IV ile birlikte piyasa riski için bulundurulması gereken özkaynak tutarının hesaplanmasında kullanılan ölçüm yöntemleri 2'den (Standart Metot ve Risk Ölçüm Modelleri) 3'e (Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım, Standart Yaklaşım ve İçsel Model Yaklaşımı) çıkarılmıştır. Ölçüm yöntemlerinin mevzuatımıza dahil edilmesi kapsamında Kurumumuz bünyesinde çalışmalar devam etmekle birlikte bu aşamada ilk olarak basitleştirilmiş standart yaklaşım kapsamındaki çalışmalar tamamlandığından, "Temel Piyasa Riskine Esas Tutarın Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ Taslağı" görüşlere açılmaktadır. Bu ölçüm yöntemi, temelde mer'î sermaye yeterliliği mevzuatında piyasa riskine esas tutarın ölçümünde kullanılan standart metoda karşılık gelmektedir. Yeni yöntemin mevcut yöntemle göre önemli tek farkı mevcut yöntemde piyasa riski altındaki risk sınıflarına (faiz oranı riski, hisse senedi riski, kur riski ve emtia riski) ilişkin sermaye yükümlülüklerinin yeni uygulamada belli katsayılar uygulanmak suretiyle artırılmasıdır. Ayrıca, standart metodun bir parçası olan Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riski İçin Standart Metoda Göre Sermaye Yükümlülüğü Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ, mevcut hükümleri korunmak suretiyle "Temel Piyasa Riskine Esas Tutarın Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ Taslağı"nın içine bir bölüm olarak alınmıştır.

Ayrıca mevcut standart yöntem izne tabi olmayan bir ölçüm yöntemi iken Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım piyasa riski düşük küçük ölçekli bankaların kullanımına mahsus Kurum iznine tabi bir ölçüm yöntemidir. Ölçüm yöntemlerinden sadece Standart Yaklaşım Kurum iznine tabi olmadığından, Standart Yaklaşım ile ilgili çalışmaların tamamlanıp bu ölçüm yöntemi yürürlüğe girinceye kadar, tüm bankaların piyasa riski için bulundurulması gereken özkaynak tutarını Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım ile hesaplamaları öngörülmektedir. Standart Yaklaşımın yürürlüğe girmesiyle birlikte Basel IV kurallarına uygun olarak Basitleştirilmiş Standart Yaklaşımın Kurum iznine tabi bir ölçüm yöntemine dönüştürülmesi gündeme alınacaktır.